

Ovlivňují klimatické změny výskyt infekčních nemocí?

Doc. MUDr. Ladislav Machala, PhD

3. Lékařská fakulta UK a nemocnice Bulovka, Praha

Výskyt a šíření infekčních nemocí jsou ovlivněny komplexním působením velkého množství přírodních i antropických faktorů, mezi kterými mají významné místo vlivy klimatické. Přímý vliv klimatu je zvláště patrný u infekčních onemocnění, která jsou na člověka přenášena prostřednictvím vektorů (komáři, klíšťata aj.) a/nebo jejichž rezervoárem jsou různé druhy volně žijících zvířat. Faktory jako je teplota či vlhkost mají přímý vliv na vývoj přenašečů a reprodukci rezervoárových zvířat. Mezi taková onemocnění patří například malárie nebo některé arboviróvé infekce, jako klíšťový zánět mozkových blan, horečka dengue či horečka chikungunya. Změna klimatu může významně ovlivnit i výskyt sezónních onemocnění, jako je například chřipka v zimním období v mírném pásu nebo meningokokové infekce v období sucha v Sahelské oblasti Afriky. Klimatický jev El Niño je na západě Jižní Ameriky pravidelně spojen se zvýšeným výskytem střevních infekcí, jako je cholera nebo břišní tyfus. Klima může ovlivňovat výskyt infekcí i nepřímo, například potřeba zavlažování v polopouštních oblastech může přispívat k šíření schistozomózy. Následkem neúrody dochází často k hromadným přesunům a koncentraci podvyživeného obyvatelstva, což vytváří podmínky pro snadnější šíření i takových nemocí, jako je tuberkulóza či AIDS. Tak, jak ovšem klimatické změny na straně jedné přispívají k šíření některých infekcí do oblastí, kde se dříve nevyskytovaly, mohou tatáž infekční onemocnění na straně druhé ovšem díky klimatickým změnám z jiných oblastí ustupovat či dokonce vymizet. Předpovídat dnes vliv klimatických faktorů na výskyt infekčních nemocí v dlouhodobém horizontu a posoudit případný podíl antropogenních faktorů na tomto vývoji je pro složitost celé problematiky a dosud malý rozsah znalostí velmi obtížné nebo nemožné. Ovšem právě proto, že dopad klimatických změn na zdraví celosvětové populace dosud nedokážeme spolehlivě předpovědět, by bylo vhodné podporovat multidisciplinární výzkum celé problematiky.